

USTAWA
z dnia 9 listopada 1995 r.

**o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu
i wyrobów tytoniowych**

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 96, poz. 1107, z 2003 r. Nr 229, poz. 2274.

W celu przeciwdziałania uzależnieniu od używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ochrony zdrowia przed jego następstwami stanowi się, co następuje:

Art. 1.

Organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ochrony zdrowia przed następstwami używania tytoniu oraz mogą wspierać w tym zakresie działalność medycznych samorządów zawodowych, organizacji społecznych, fundacji, instytucji i zakładów pracy, a także współdziałać z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi.

Art. 2.

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) „tytoń” - rośliny tytoniowe uprawne rodzaju *Nicotiana*,
- 2) „wyroby tytoniowe” - wszelkie wyprodukowane z tytoniu wyroby, takie jak papierosy, cygara, cygaretki, tytoń fajkowy, machorka i inne, zawierające tytoń lub jego składniki, z wyłączeniem środków farmaceutycznych zawierających nikotyne,
- 3) „wyroby tytoniowe bezdymne” - wyroby tytoniowe przeznaczone do wążania (tabaka), ssania, żucia lub wprowadzania do organizmu w innej postaci, z wyłączeniem środków farmaceutycznych zawierających nikotyne,
- 4) „rekwizyty tytoniowe” - artykuły i przyrządy przeznaczone do używania tytoniu, jak papierosnice, cygarniczki, bibułki papierosowe, urządzenia do zwijania papierosów, fajki oraz przybory do ich czyszczenia i nabijania, popielniczki, obcinacze do cygar itp. (z wyłączeniem zapalniczek i zapalek).
- 5) „reklama wyrobów tytoniowych” - publiczne rozpowszechnianie wizerunków marek wyrobów tytoniowych lub symboli graficznych z nimi związanych, a także nazw i symboli graficznych firm produkujących wyroby tytoniowe, nie różniących się od nazw i symboli graficznych wyrobów tytoniowych, służących popularyzowaniu marek wyrobów tytoniowych; za reklamę nie uważa się informacji używanych do celów handlowych pomiędzy

firmami zajmującymi się produkcją, dystrybucją i handlem wyrobami tytoniowymi,

- 6) „informacja o wyrobach tytoniowych” - informacja o markach wyrobów tytoniowych oraz o zawartości substancji szkodliwych, nie zawierająca przekazu zachęcającego do zakupu lub używania wyrobów tytoniowych, umieszczona wyłącznie w punktach sprzedaży tych wyrobów,
- 6a) „substancje smoliste” - surowy, bezwodny beznikotynowy kondensat dymu tytoniowego,
- 6b) „nikotyna” - alkaloidy nikotynowe,
- 6c) „tlenek węgla” (CO) - bezbarwny, bezwonny gaz, który powstaje w wyniku niepełnego spalania substancji organicznych, występujący w fazie gazowej dymu papierosowego,
- 6d) „dodatek” - wszelkie substancje lub składniki z wyłączeniem liści tytoniu lub innych naturalnych lub nieprzetworzonych elementów tytoniu używane przy produkcji wyrobu tytoniowego i obecne w gotowym wyrobie, nawet w formie zmienionej, uwzględniając także papier, filtr, farby i kleje,
- 7) „promocja wyrobów tytoniowych” - publiczne rozdawanie wyrobów tytoniowych lub rekwizytów tytoniowych, organizowanie degustacji, premiiwanej sprzedaży wyrobów tytoniowych, konkursów opartych na zakupie wyrobów lub rekwizytów tytoniowych oraz inne formy publicznego zachęcania do nabywania lub używania wyrobów tytoniowych,
- 8) „sponsorowanie” - wspieranie w formie finansowej lub rzeczowej działalności osób i instytucji, związane z eksponowaniem nazw produktów i firm handlowych oraz ich symboli graficznych.

Art. 3.

Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu realizowana jest przez kształtowanie polityki zdrowotnej, ekonomicznej i społecznej, do której należy:

- 1) ochrona prawa niepalących do życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego,
- 2) promocja zdrowia przez propagowanie stylu życia wolnego od nałogu palenia papierosów i używania wyrobów tytoniowych,
- 2a) działalność wychowawcza i informacyjna,
- 3) tworzenie warunków ekonomicznych i prawnych zachęcających do ograniczenia używania tytoniu,
- 4) informowanie o szkodliwości palenia tytoniu i zawartości substancji szkodliwych na opakowaniach wyrobów tytoniowych i informacjach o wyrobach tytoniowych,
- 5) obniżanie norm dopuszczalnych zawartości substancji szkodliwych w wyrobach tytoniowych,
- 6) leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od tytoniu.

Art. 4.

1. Rada Ministrów ustala program określający politykę zdrowotną, społeczną i ekonomiczną, zmierzający do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych.

2. Rada Ministrów składa coroczne sprawozdanie Sejmowi z realizacji tego programu w terminie do 30 kwietnia.
3. Program, o którym mowa w ust. 1, jest finansowany z budżetu państwa w wysokości 0,5% wartości podatku akcyzowego od wyrobów tytoniowych.

Art. 5.

1. Zabrania się palenia wyrobów tytoniowych poza pomieszczeniami wyodrębnionymi i odpowiednio przystosowanymi:
 - 1) w zakładach opieki zdrowotnej, z zastrzeżeniem ust. 2,
 - 2) w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych,
 - 3) w pomieszczeniach zakładów pracy oraz innych obiektów użyteczności publicznej, a w małych, jednoizbowych lokalach gastronomicznych - poza wyraźnie wyodrębnionymi miejscami.
- 1a. Za wprowadzenie zakazu palenia tytoniu w miejscach, o których mowa w ust. 1, odpowiedzialny jest właściciel lub użytkownik obiektu.
2. W szczególnych przypadkach lekarz prowadzący leczenie może zezwolić pacjentowi przebywającemu w zakładzie opieki zdrowotnej na odstępstwo od zakazu palenia wyrobów tytoniowych.
3. Minister właściwy do spraw obrony narodowej, minister właściwy do spraw wewnętrznych i minister właściwy do spraw sprawiedliwości określają, w drodze rozporządzeń, zasady dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie podlegających im obiektów.
4. Rada gminy może ustalić, w drodze uchwały, dla terenu gminy inne niż wymienione w ust. 1 miejsca przeznaczone do użytku publicznego jako strefy wolne od dymu tytoniowego.

Art. 6.

1. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18.
- 1a. W przypadku wątpliwości co do pełnoletności kupującego wyroby tytoniowe sprzedawca może zażądać okazania dokumentu potwierdzającego wiek kupującego.
2. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych na terenie zakładów opieki zdrowotnej, szkół i placówek oświatowo-wychowawczych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych.
3. Zabrania się sprzedaży wyrobów tytoniowych w automatach.
4. Zabrania się sprzedaży papierosów w opakowaniach zawierających mniej niż dwadzieścia sztuk oraz luzem bez opakowania.

Art. 7.

1. Zabrania się produkcji i wprowadzania do obrotu wyrobów tytoniowych bezdymnych z wyjątkiem tabaki.

ust. 2 w art. 7 skreślony

Art. 7a.

Zabrania się stosowania w procesie produkcji wyrobów tytoniowych dodatków zwiększających właściwości uzależniające od nikotyny.

Art. 7b.

Zabrania się umieszczania na opakowaniach wyrobów tytoniowych napisów, nazw, znaków towarowych oraz symboli i innych znaków sugerujących, że dany wyrób tytoniowy jest mniej szkodliwy niż inne.

Art. 8.

1. Zabrania się reklamowania i promocji wyrobów tytoniowych, rekwizytów tytoniowych i produktów imitujących wyroby lub rekwizyty tytoniowe oraz symboli związanych z używaniem tytoniu, a w szczególności:
 - 1) w telewizji, radiu, kinach, zakładach opieki zdrowotnej, szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych, w prasie dziecięcej i młodzieżowej, na terenie obiektów sportowo-rekreacyjnych, oraz w innych miejscach publicznych,
 - 2) w prasie innej niż wymieniona w pkt 1,
 - 3) na plakatach, w tym plakatach wielkoformatowych,
 - 4) w środkach usług informatycznych.
2. Zabrania się sponsorowania przez firmy tytoniowe działalności sportowej, kulturalnej, oświatowej, zdrowotnej i społeczno-politycznej.

Art. 8a.

1. Producent lub importer wyrobów tytoniowych jest obowiązany do przedstawiania, nie później niż do dnia 31 grudnia każdego roku, wykazu wszystkich dodatków i ich ilości, używanych w danym roku do produkcji tych wyrobów tytoniowych, według marek i rodzajów. Pierwszy wykaz zawierający dodatki stosowane w 2004 r. przedstawia się do dnia 31 grudnia 2004 r.
2. Do wykazu, o którym mowa w ust. 1, producent lub importer dołącza oświadczenie uzasadniające stosowanie każdego dodatku w danym wyrobie tytoniowym oraz określające jego funkcje i kategorie.
3. Do wykazu, o którym mowa w ust. 1, producent lub importer dołącza wszelkie będące w jego posiadaniu dane toksykologiczne dotyczące stosowanych dodatków w postaci spalonej lub niespalonej, w zależności od sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem skutków zdrowotnych, w tym skutków uzależniających.
4. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, jest sporządzany w porządku malejącym, według masy każdego dodatku zawartego w wyrobie.
5. Producent lub importer przedstawia wykaz, o którym mowa w ust. 1, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, który podaje go do publicznej wiadomości w Dzienniku Urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia, uwzględniając potrzebę ochrony tajemnicy handlowej producenta lub importera.

Art. 8b.

1. Minister właściwy do spraw zdrowia może zażądać od producenta lub importera wyrobów tytoniowych wykonania określonych badań w laboratoriach kontrolnych w celu oznaczenia substancji innych niż wymienione w art. 2 pkt 6a-6c, emitowanych przez wyroby tytoniowe, oraz oceny wpływu tych substancji na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem właściwości uzależniających poszczególnych substancji.
2. Badania, o których mowa w ust. 1, są wykonywane na koszt producenta lub importera wyrobów tytoniowych.
3. Wyniki badań, o których mowa w ust. 1, są przedstawiane ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, który uwzględnia je w informacji dla konsumentów, biorąc pod uwagę potrzebę ochrony tajemnicy handlowej producenta lub importera.
4. Informację, o której mowa w ust. 3, minister właściwy do spraw zdrowia publikuje niezwłocznie po jej uzyskaniu w Dzienniku Urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia.

Art. 9.

1. Na każdym opakowaniu jednostkowym papierosów wprowadzanych do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinny być w sposób widoczny, czytelny i trwałe umieszczone:
 - 1) dwa różniące się treścią ostrzeżenia przed szkodliwością używania tytoniu, jedno powszechne i jedno dodatkowe,
 - 2) informacje o zawartości substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w jednym papierosie.
2. Ostrzeżenia wymienione w ust. 1 pkt 1, sformułowane w języku polskim, zajmują powierzchnię nie mniejszą niż 30% jednej z największych płaszczyzn opakowania jednostkowego i nie mniejszą niż 40% drugiej z największych płaszczyzn opakowania jednostkowego.
3. Przepis ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 stosuje się odpowiednio do innych wyrobów tytoniowych, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.
4. Na opakowaniach wyrobów tytoniowych przeznaczonych do palenia, innych niż papierosy, występujących w handlu detalicznym, których najbardziej widoczne, największe płaszczyzny mają powierzchnie większe niż 75 cm², teksty ostrzeżeń o szkodliwości zajmują powierzchnie nie mniejsze niż po 22,5 cm² na każdej z tych płaszczyzn.
5. Na opakowaniach tabaki umieszcza się jedno ostrzeżenie o szkodliwości zajmujące nie mniej niż 30% jednej największej, najbardziej widocznej płaszczyzny opakowania.
6. Informacje wymienione w ust. 1 pkt 2, sformułowane w języku polskim, zajmują powierzchnię nie mniejszą niż 10% jednej z bocznych płaszczyzn opakowania jednostkowego papierosów.
7. Ostrzeżenia wymienione w ust. 1 pkt 1 umieszcza się także na opakowaniach zbiorczych występujących w handlu detalicznym, przeznaczając na nie co najmniej 30% jednej z największych płaszczyzn opakowania i co najmniej 40% drugiej z największych płaszczyzn opakowania.

8. Na informacjach o wyrobach tytoniowych, o których mowa w art. 2 pkt 6, umieszcza się widoczne i czytelne ostrzeżenie powszechne o szkodliwości używania tytoniu, zajmujące co najmniej 20% powierzchni informacji.

Art. 10.

Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, dopuszczalną zawartość substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w dymie papierosowym, sposób ustalania i wykaz laboratoriów kontrolnych uprawnionych do ustalania zawartości tych substancji, a także treść, formę graficzną i sposób umieszczania ostrzeżeń i informacji, o których mowa w art. 9, biorąc pod uwagę rozróżnienie ostrzeżeń przed szkodliwością używania tytoniu na powszechne i dodatkowe oraz uwzględniając cele polityki zdrowotnej realizowanej ustawą, a w szczególności:

- 1) zmniejszenie rozpowszechnienia i intensywności używania wyrobów tytoniowych,
- 2) zmniejszenie szkód zdrowotnych wywołanych przez choroby odtytoniowe,
- 3) skuteczność nadzoru nad wyrobami tytoniowymi,

a także podstawowe standardy w tej dziedzinie określone przepisami prawa Unii Europejskiej.

Art. 11.

Leczenie uzależnienia od używania tytoniu prowadzone w publicznych zakładach opieki zdrowotnej jest bezpłatne.

Art. 12.

Kto:

- 1) produkuje lub wprowadza do obrotu handlowego wyroby tytoniowe, w których zawartość substancji szkodliwych przekracza dopuszczalne normy,
- 2) produkuje lub wprowadza do obrotu wyroby tytoniowe bezdymne, z wyjątkiem tabaki,
- 3) wprowadza do obrotu handlowego wyroby tytoniowe bez uwidocznienia na ich opakowaniu informacji o następstwach używania tytoniu lub o zawartości substancji szkodliwych,
- 4) reklamuje, promuje lub sponsoruje wyroby tytoniowe wbrew postanowieniom art. 8

podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 12a.

Kto umieszcza na opakowaniach wyrobów tytoniowych napisy, nazwy, znaki towarowe, symbole i inne znaki sugerujące, że dany wyrób tytoniowy jest mniej szkodliwy niż inne, podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 12b.

Kto w procesie produkcji wyrobów tytoniowych stosuje dodatki zwiększające właściwości uzależniające od nikotyny tych wyrobów, podlega grzywnie do 500 000 zł albo karze ograniczenia wolności albo obu tym karom łącznie.

Art. 13.

1. Kto:

- 1) sprzedaje wyroby tytoniowe wbrew zakazom określonym w art. 6,
 - 2) pali wyroby tytoniowe w miejscach objętych zakazami określonymi w art. 5,
 - 3) dopuszcza na podległym mu terenie do palenia tytoniu wbrew zakazom określonym w art. 5
- podlega karze grzywny.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 14.

Jeżeli czyn określony w art. 12, 12a i 12b lub w art. 13 ust. 1 pkt 1 został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za wprowadzenie wyrobów tytoniowych do produkcji, obrotu handlowego lub za organizację rynku.

Art. 15.

W razie popełnienia czynu określonego w art. 12 pkt 1-3, 12a i 12b lub w art. 13 ust. 1 pkt 1 sąd może orzec przepadek wyrobów tytoniowych stanowiących przedmiot czynu zabronionego, choćby nie stanowiły one własności sprawcy.

Art. 16.

W dekrete z dnia 24 czerwca 1953 r. o uprawie tytoniu i wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz.U. Nr 34, poz. 144, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 i z 1993 r. Nr 47, poz. 211) skreśla się art. 8a.

Art. 17.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.